

Datum
2022-02-23Diariernr
2022/839
Er referensRegeringen
Att: Anna-Caren Sätherberg
Näringsdepartementet
103 30 Stockholm

Hemställan om utökad finansiering för intrångsersättningar och handläggning

Hemställan

I syfte att underlätta en strategiskt hållbar inriktning på arbetet med bildande av områdesskydd och naturvårdande skötsel i hela landet samt säkerställa finansiering av de ersättningar och handläggningskostnader som blir följden av Skogsstyrelsens beslut enligt 18 § eller 18 b § skogsvårdslagen (1979:429) rörande fjällnära skog samt aktuella bestämmelser i artskyddsförordningen och 12 kap. 6 § miljöbalken hemställer Skogsstyrelsen om:

- att en ny anslagspost avseende intrångsersättningar kopplat till fjällnära skog samt artskydds- och miljöbalksärenden införs på det nuvarande anslaget 23 1:2 Insatser för skogsbruket
- att de 410 mnkr som aviserats i budgetpropositionen förs till denna nya anslagspost samt att denna under 2022 utökas med ytterligare 190 mnkr
- att Skogsstyrelsen medges tillgång till anslagskredit samt dispositionsrätt till anslagssparanden på såväl nuvarande anslagsposten 23 1:2 ap. 2 samt på den föreslagna nya anslagsposten för ersättningar inom fjällnära skog, artskydd och Miljöbalken kap 12:6.
- att Skogsstyrelsen under 2022 tillförs 40 mnkr på anslaget 1:1 Skogsstyrelsen, för eget arbete med handläggning av fjällnäraärenden
- att Skogsstyrelsen under 2022 tillförs 60 mnkr på anslaget 1:1 Skogsstyrelsen, för eget arbete med handläggning av artskyddsärenden
- att ett förtydligande införs i regleringsbrevet om att den tillsyn Skogsstyrelsen bedriver ska vara riskbaserad.

Med tanke på att förutsättningarna fortlöpande förändras kan det bli aktuellt med förnyad hemställan alternativt kompletterande information.

Intrångsersättningar

Skogsstyrelsen disponerar under utgiftsområde 23 anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket. Anslaget är normalt underindelad i anslagsposter varav en anslagspost avser Kostnader för intrångsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet.

Anslagsposten 1:2 ap. 2 Kostnader för intrångsersättning och vissa civilrättsliga avtal på naturvårdsområdet får bl.a. användas till att täcka statens kostnader för intrångsersättningar som följer av Skogsstyrelsens beslut enligt 18 § eller 18 b § skogsvårdslagen (1979:429), enligt 7 kap. 11 § och 12 kap. 6 § miljöbalken, till att täcka statens kostnader för naturvårdsavtal som avses i 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken samt till skötsel av områden som skyddats enligt ovan nämnda bestämmelser.

För budgetåret 2022 är tilldelningen på den aktuella anslagsposten 581 mnkr. Enligt budgetpropositionen är 410 mnkr av detta belopp avsett för intrångsersättning i ärenden ovan gränsen för fjällnära skog. Resterande finansiering på anslagsposten ska täcka statens kostnader för intrångsersättningar till följd av beslut med hänvisning till artskyddsförordningen och miljöbalken, bildande av områdesskydd i form av biotopskydd och naturvårdsavtal samt ersättningar för genomförande av naturvårdande skötselåtgärder.

På anslagsposten 1:2 ap. 2 fanns efter budgetåret 2021 ett anslagssparande på ca 89 mnkr, vilket till största delen är hänförligt till att Skogsstyrelsen inte fullt ut kunde fatta beslut i pågående fjällnäraärenden i den takt som var prognosticerad.

En preliminär bedömning är att Skogsstyrelsen inom den fjällnära skogen under 2022 kommer att hantera beslut i ansökta avverkningar uppgående till ca 15 000 hektar. En erfarenhetsbedömning är att den avslagna arealen i aktuella ärenden totalt kommer att uppgå till ca 11 000 ha. Liksom tidigare år kommer den faktiska anslagsbelastningen dels att påverkas av Skogsstyrelsens handläggarkapacitet, dels av hur ansökningarna geografiskt fördelas. Detta då det kan finnas omfattande skillnader mellan olika regioner i landet vad gäller de faktorer som påverkar värderingen. Sammantaget bedöms en viss risk finnas att anslagsbelastningen i de aktuella ärendena kan överstiga 410 mnkr.

Från samma anslagspost finansieras potentiella ersättningskrav mot staten som uppstår till följd av beslut som Skogsstyrelsen fattar med stöd av 12 kap. 6 § miljöbalken med anledning av artskyddsförordningen. Per 31 december 2021 har Skogsstyrelsen reserverat och anslagsavräknat ca 49 mnkr för detta ändamål, vilket är mer än en fördubbling jämfört med 2020. Bedömningen är att mängden ärenden inom detta område fortsatt kommer att öka avsevärt under 2022. Beroende på hur rättspraxis, avseende bland annat dispenshantering, fortsätter att utvecklas kan det på sikt bli aktuellt att delar av ersättningsbeloppen belastar anslag hos andra myndigheter än Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsen har i skrivelse daterad 2020-10-14 (dnr 2020/3688) redogjort för konsekvenserna av det fortsatt höga inflödet av ansökningar om tillstånd

till avverkning i fjällnära skog samt osäkerheten i rättsläget vad gäller markägares eventuella rätt till ersättning vid förbud mot åtgärder med hänvisning till Artskyddsförordningens bestämmelser. En direkt sådan konsekvens är att arbetet med bildandet av biotopskydd och tecknande av naturvårdsavtal påverkas negativt då medelstilldelning på anslagsposten i första hand måste reserveras för de beslut som fattas inom fjällnära skog och artskydd.

Handläggningskostnader

I dagsläget hanteras ett urval av avverkningsanmälningarna manuellt av handläggare på Skogsstyrelsen. Urvalet och den eventuella tillsynen grundar sig på en riskbedömning. Ett av kriterierna för manuell handläggning är ett urval av registreringarna i artportalen. Sammantaget prioriteras cirka 50 procent av avverkningsanmälningarna för manuell handläggning av olika anledningar och upp emot 40 procent av totala antalet inkommande anmälningar eller 80 procent av de ärenden som handläggs manuellt innehåller artuppgifter. Alla ärenden som hanteras manuellt handläggs bland annat utifrån eventuell påverkan på fridlysta arter. Där omständigheterna kräver det begärs ytterligare underlag in från markägaren/verksamhetsutövaren, i vissa fall kommer ett föreläggande om inventering att krävas. En förändring med anledning av rättsutvecklingen är att även "*passerande art i lämpligt habitat*" kan föranleda en utredning som markägaren genomför. Utredningen kan se olika ut beroende på vilken fridlyst art det rör men för de arter som har ett strikt skydd krävs en noggrann utredning. Alla vilda fåglar har ett strikt skydd, dock kan olika nivåer av utredning accepteras beroende på vilka krav fågelarten i fråga har på sin livsmiljö. För fågelarter med mer allmänna krav på livsmiljön genomförs en generell bedömning av åtgärdens påverkan som beskrivs i en tjänsteanteckning och skickas till markägaren tillsammans med information om att handläggningen av ärendet därefter avslutas.

Cirka 10 procent av inkomna anmälningar bedöms innehålla relevanta artuppgifter för fåglar eller N och n-arter i bilaga 1 till artskyddsförordningen alternativt arter i bilaga 2 till artskyddsförordningen som kräver att en utredning genomförs av markägaren. Ytterligare 30 procent av ärendena bedöms innehålla artuppgifter om fåglar som kräver en generell bedömning. Tips som inkommer från olika organisationer tillkommer utöver de artfynd som redan finns registrerade i Artportalen.

Skogsstyrelsens handläggning påverkas av hur skogsbruket och intresseorganisationer agerar men Skogsstyrelsens behov av resurser till handläggning kommer att öka oberoende av det. Ökade resurser kommer att krävas på grund av att fler generella bedömningar ska göras och administrationen kring dessa ska hanteras samt fler utredningar initieras och underlagen ska bedömas och beslut fattas. Den totala ökningen av resurser bedöms därför under 2022 bli 60–70 årsverken.

Därtill kommer ökade resurser att behövas för ett ökat antal överklaganden under 2022. Under 2021 överklagades Skogsstyrelsens hantering i cirka 75 ärenden. Om antalet överklagade ärenden dubbleras till 150 ärenden, kräver det ytterligare 375 dagars arbete, cirka 1,8 årsverken jämfört med 2021. Om

däremot samtliga ärenden, där vi har en träff i artportalen alternativt fått in tips om artfynd, och där vår bedömning om att inte fatta beslut, sedan överklagas skulle det utgöra cirka 40 procent av våra avverkningsärenden. Det motsvarar ca 30 800 överklaganden. En uppskattning i resursåtgång att hantera detta ger cirka 154 000 dagar eller cirka 750 årsverken.

Att förelägga markägaren i enlighet med kraven i miljöbalken om att komma in med ytterligare underlag leder till att handläggningstiden per ärende blir längre jämfört med tidigare arbetssätt. För vissa ärenden där utredning initierats under innevarande år och inventering av fridlysta arter måste utföras under viss säsong kan slutgiltigt beslut fattas först 2023. Dessa beslut kan komma att överklagas (vilket kan komma att göras av både markägare och intresseföreningar) samtidigt som vi får in nya ärenden där vi behöver fatta beslut om föreläggande om utredning. Under 2023 kommer därför arbetsbördan att öka än mer. Beroende på hur pågående domstolsprocesser om rätten till ersättning landar kan det även tillkomma ett omfattande arbete med uppmätning och värdering som uppgår till cirka 2 dagsverken per ärende.

I ärendet har Herman Sundqvist, Generaldirektör beslutat och Johan Eriksson, Bitr Avdelningschef varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också, Frank Lantz, Ekonomichef, Mari Hansson, processförvaltare, Åsa Lundberg, processförvaltare, Andrea Airosto, Bitr Chefsjurist, Magnus Pettersson, tillsynsspecialist och Sofia Öggesjö, kommunikatör deltagit.

Herman Sundqvist
Generaldirektör

Johan Eriksson
Bitr Avdelningschef

Kopia till
Naturvårdsverket
Ekonomistyrningsverket